

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

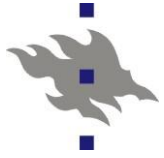
Opetussuunnitelmien arviointi ja laadunvarmistus

Mira Huusko

mira.huusko@helsinki.fi

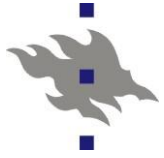
Käyttäytymistieteellinen tiedekunta

23.1.2008

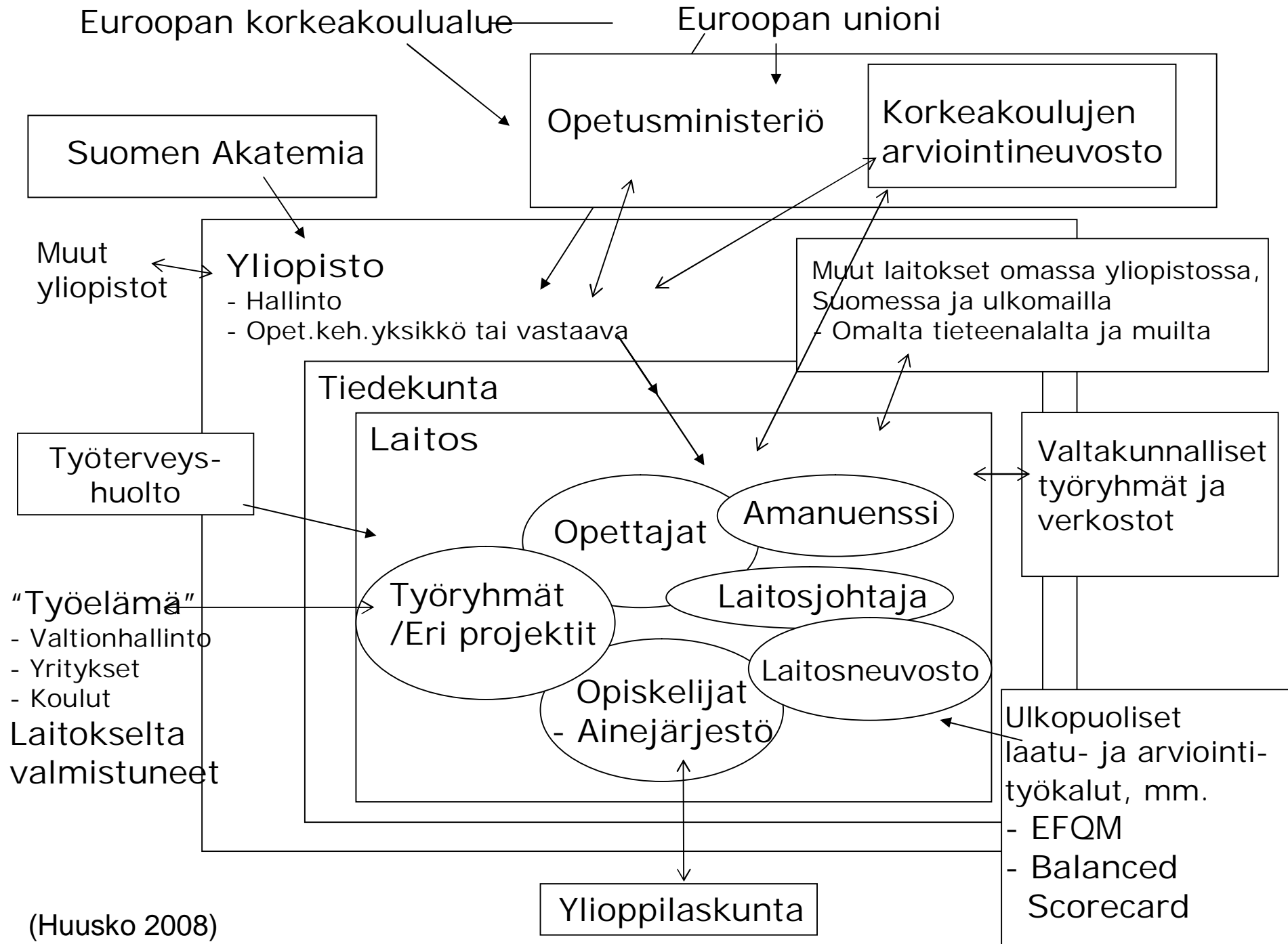
*"Kukkiva kastanja, oi vankkajuuri,
oletko lehvä, kukka, runko, puu?
Vartalon liike, katseen loisto – kuinka
tanssija askelistaan erottuu?"*

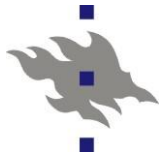
W. B. Yeats, *Runoja*

Arviointi jatkuvasti muuttuvassa korkeakoulukentässä

- Arviointeja toteutettu 1990-luvun alusta alkaen systemaattisesti
 - Ensimmäiset kokonaisarviointit valmistuivat v. 1992 (JY ja OY)
 - Arvioinnit yleistyneet alusta alkaen
- New Public Management, uusliberalismi, governmentality
 - Tulosohjaus
 - Laadun ja tuottavuuden tarkkailu
- Uusi palkkausjärjestelmä yliopistoissa
- Bolognan prosessi
 - Akkreditointivaatimukset, auditoinnit
- Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen
 - Konsortiohankkeet eri paikkakunnilla

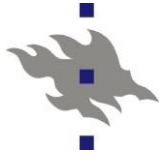
Opetussuunnitelmaprosessi

1. Koulutuksen perustehtävän määrittely
2. Kompetenssien ja yleistavoitteiden määrittely
3. Opetussuunnitelmamallin määrittely
4. Opintokokonaisuuksien ja oppikurssien sisältöjen, kuormittavuuden ja työtapojen määrittely
5. *Opetussuunnitelman arvioinnin ja kehittämisen määrittely*

Arviointi – mitä se on?

- Asioiden tulkinnallisen arvon tai hyödyn määrittämistä
- Arvioinnilla on aina joku kohde
- Osa kaikkea inhimillistä toimintaa (vrt. aistit, tietoisuus)
- 'Arva' -> arvaaminen, aavistaminen, ymmärtäminen, arpominen
- 'Assess' -> lat. assidere, "sit with" = istua vierellä, kanssaoleminen
- Evaluaatio -> lat. e' = pois, vale're = olla arvossa (nostaa arvot näkyviksi, tarkasteltaviksi)

- Arviointi = prosessi, jossa erilaisten asioiden ja tekijöiden arvo punnitaan (myös prosessin lopputulos ja tuotos) (Scriven 1991)
- Itsearviointi = yhteisöstä itsestä lähtevä, oman toiminnan erittely, vahvuuksien ja heikkouksien esilletuominen

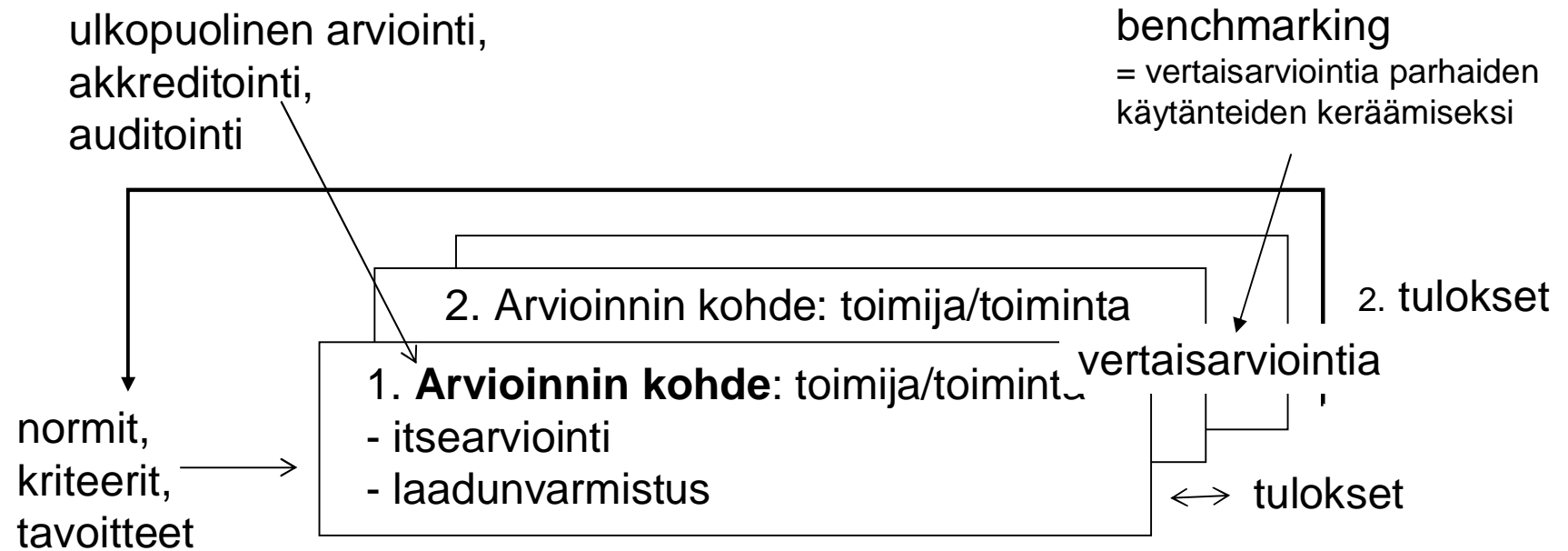

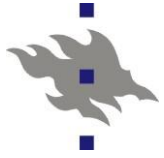
Laadunvarmistus (KKA 2005, 33-34)

- Laadunvarmistus = ne menettelytavat, prosessit ja järjestelmät, joiden avulla turvataan ja kehitetään korkeakoulun, usein sen järjestämän koulutuksen ja muun toiminnan laatua.
- Laatu työ = laadunvarmistus + laadunvarmistusjärjestelmän kehittäminen
- Laadunvarmistusjärjestelmä kattaa laadunhallinnan ja laadun kehittämisen
 - Laadunvarmistuksen organisaatio, vastuunjako, menettelytavat, prosessit, ja resurssit

Erilaisia arviointitapoja

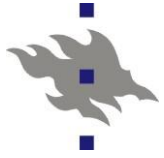

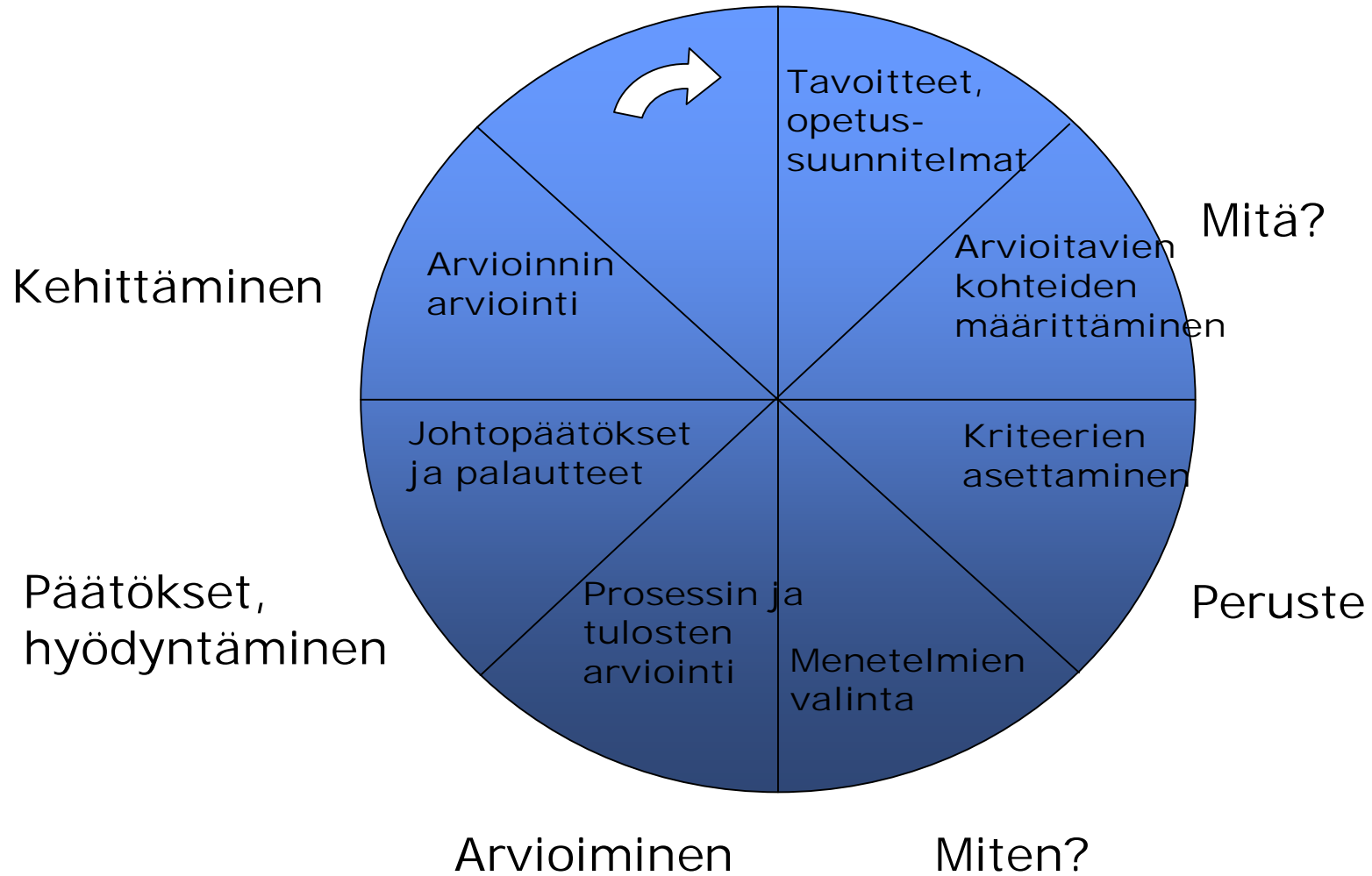
Arvioinnin tehtäviä opetussuunnitelmatyössä

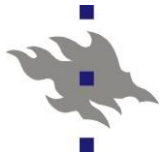
- Arvioinnin perustehtävä:
 - auttaa prosessia etenemään
 - toiminnan ohjaaminen ja kehittäminen
- Muita tehtäviä
 - motivoiva tehtävä (innostaa, kannustaa)
 - palaute- ja kehittävä tehtävä
 - kontrolloiva tehtävä

”Sika ei liho, vaikka sitä punnittaisiin päivittäin.”

Arviointiprosessi

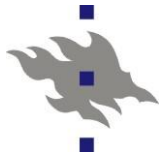

Arvioinnin kehityssuuntia 1/2

perinteisistä tenteistä	->	autenttiseen arviointiin
opettajajohtoisesta arvioinnista	->	opiskelijajohtoiseen arviointiin
kilpailusta	->	yhteistyöhön
tuotoksen arvioinnista	->	oppimisprosessin arviointiin
kurssiarvioinnista	->	kokonaisuuksien arviointiin
epäsuorasta arvioinnista	->	luonnolliseen arviointiin
auktoriteettiarvioinnista	->	sopimuserviointiin

(Brown et al. 1997)

Arvioinnin kehityssuuntia 2/2

ARVIOINNIN PERINNE

- VIRHEIDEN ETSIMINEN
- EPÄILEMINEN
- PALJASTAMINEN
- SYYTTÄMINEN

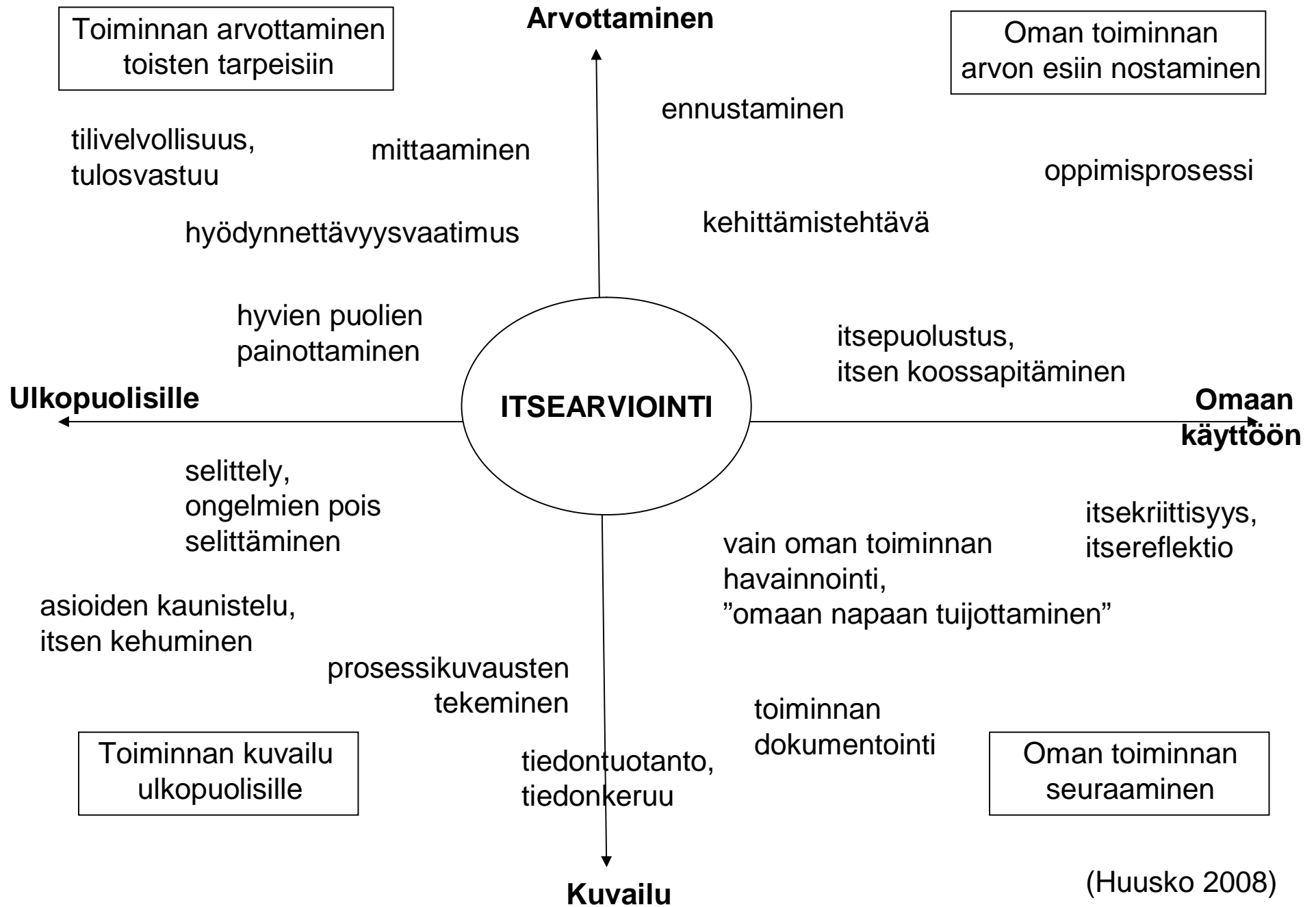
ARVIOINNIN KEHITYS

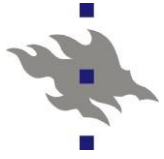
- VAHVUUKSIEN ETSIMINEN
- MAHDOLLISUUKSIEN OSOITTAMINEN
- KEHITYSTARPEEN SELVENTÄMINEN
- ROHKAISEMINEN

SYYLLISTÄVÄ
JA TUOMITSEVA

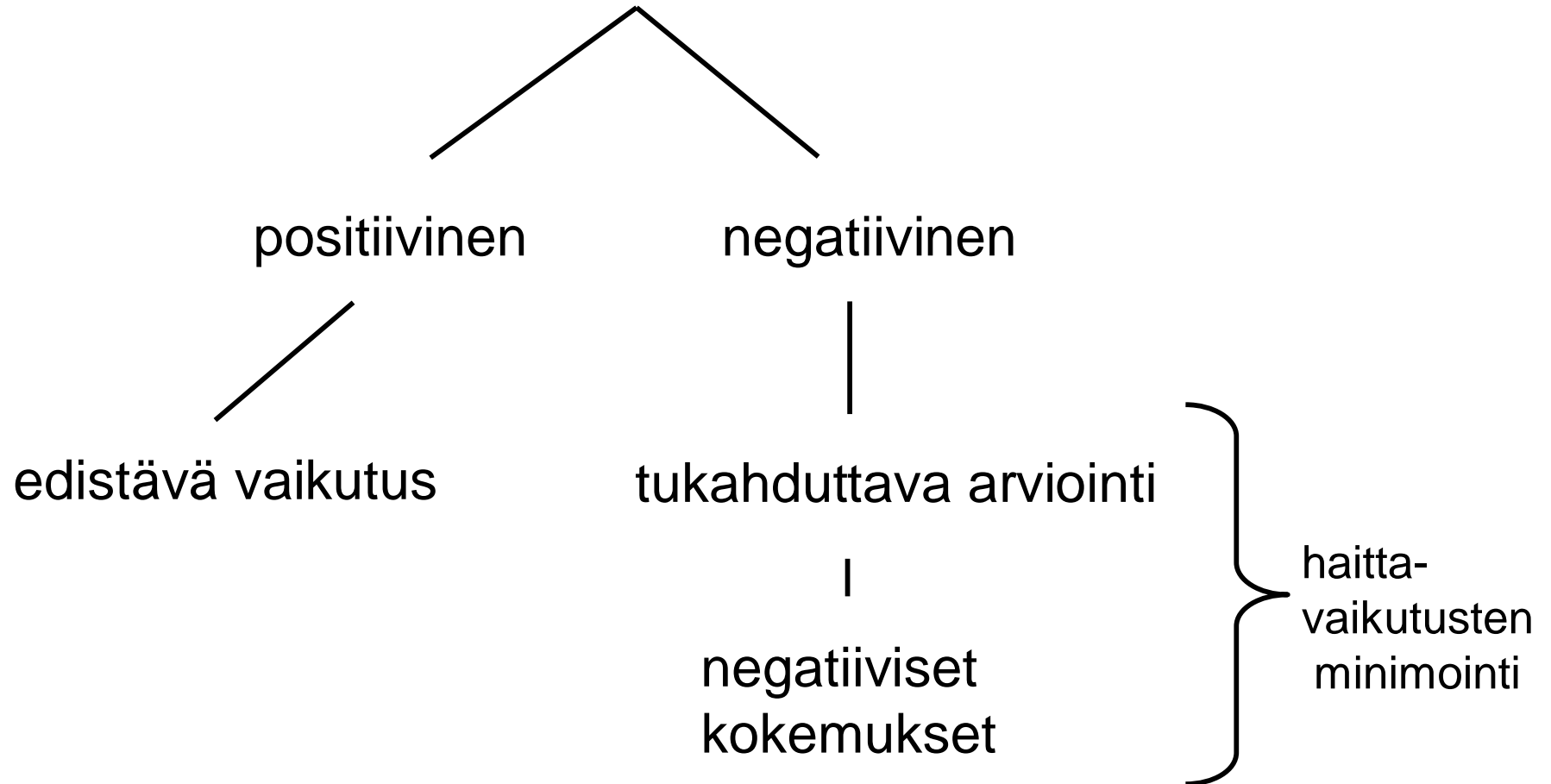
ITSEEN LUOTTAVA

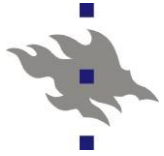
ARVIOINTI

Arvioinnin vaikutus

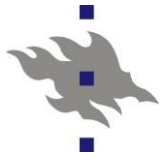
Arviointitavoissa ongelmia

- Arvioinnin irrallisuus
 - Vastaavuus tosielämän tilanteisiin usein huono
- Arvioinnin yksisuuntaisuus
- Ns. mitattavuuden ylivalta
- Arviointi usein vain kontrollointikeino
- Arvioinnilla julkilausumattomat kriteerit
- Ei muisteta, että arviointi ohjaa toimintaprosessia
- Itsearviointin vaikeus

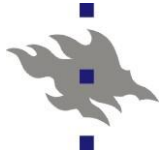
Arvioinnin keskeisiä kysymyksiä,1

- Miksi arvioidaan?
 - Mihin arviointitietoa tarvitaan?
 - Mitä tulkintoja, ratkaisuja tai päätöksiä on tarkoitus tehdä?
 - Mitä arvioinnilla toivotaan saavutettavan?
 - arvioinnin motiivi, taustatilanteen määrittäminen
- Mitä arvioidaan?
 - Mihin eri sisältöihin, prosesseihin, tuotoksiin, vaikutuksiin jne. arviointi kohdistuu?
 - arvioinnin kohde
- Kuka arvioi?
 - Ketkä osallistuvat arviointiin?
- Millaisen informaation pohjalta arvioidaan?
 - Millaista tietoa hankitaan ja miten?

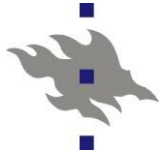
Arvioinnin keskeisiä kysymyksiä, 2

- Millaisia laadullisia kriteereitä arvioinnissa käytetään?
 - Miten yliopistokoulutuksen yleiset tavoitteet otetaan huomioon?
- Miten arviointi toteutetaan?
 - Missä määrin arviointi tapahtuu laitoskohtaisesti/yliopistokohtaisesti ja missä määrin valtakunnallisesti?
- Mikä merkitys arvioinnilla on?
 - Millaisia vaikutuksia ja seurauksia sillä on?

Arvioinnin erilaisia suuntauksia

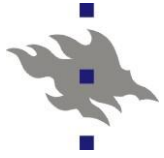
Pohdittavaksi

- Miten arvioinnin avulla voidaan päästä laadukkaampaan oppimiseen?
- Miten arvioinnista ja laatutyöstä saataisiin osa kaikkea opetustoimintaa ja koulutusta? Pitääkö saada?
- Miten oppimisen arviointi on yhteydessä opetussuunnitelman toimivuuden arviointiin? Mieti esimerkkejä.

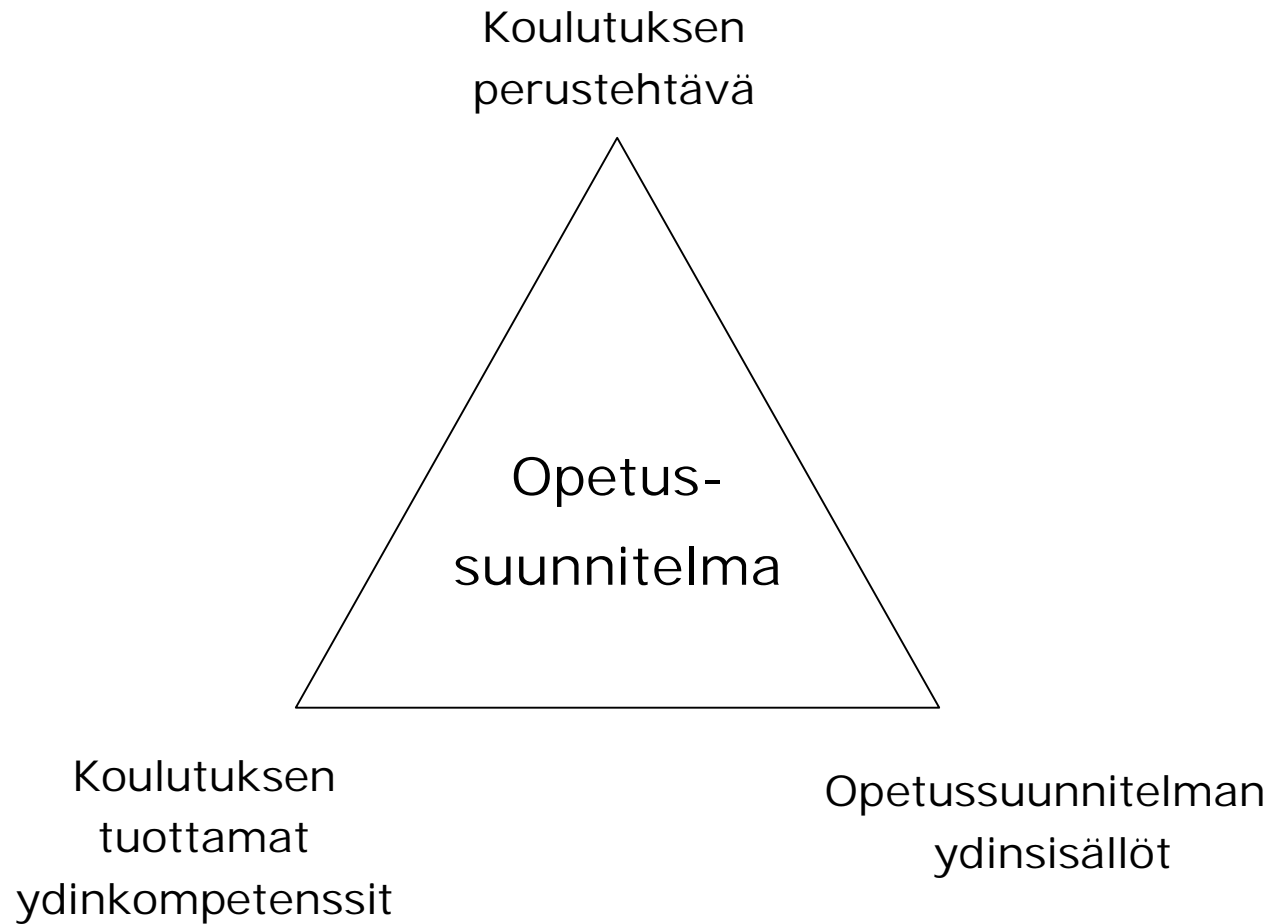

Opetussuunnitelman kehittäminen

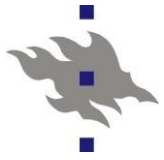
- Opetuksen jatkuvan arvioinnin avulla
- Huomioimalla valmistuneiden sijoittuminen työmarkkinoille
- Saavutetaanko opetukselle asetetut tavoitteet määritellyillä rakenteilla ja sisällöillä?
 - Miten osaaminen rakentuu?
- Millaisella arviointijärjestelmällä koulutusta seurataan?
 - Suunniteltu vai toteutuva opintopolku?
- Mitä ovat hyvän opetussuunnitelman tuntomerkit?
- Miten opetussuunnitelman kehittämistä on dokumentoitu?
 - Miten oppimisen rakentumista on dokumentoitu ja seurattu?

Opetussuunnitelman laadullinen arviointi, 1

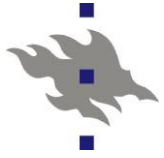

(Karjalainen et al. 2003)

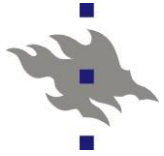
Opetussuunnitelman laadullinen arviointi, 2

- Koulutuksen tuottaman oppimisen analyysi
- Koulutuksen tavoitteiden ja sisältöjen ajantasaisuus – koulutuksen relevanssi
- Koulutusohjelman rakenteen ja opetussuunnitelmamallin tarkoituksenmukaisuus
 - Kurssien suoritusjärjestykset
- Opintojaksojen laajuudet suhteessa niiden vaatimaan todelliseen työpanokseen - kuormitus
- Opetus- ja työmuotojen tarkoituksenmukainen käyttö
 - Myös erilaisten arviointimenetelmien käyttö
- Opetusresurssien suuntaaminen eri opintokokonaisuuksiin ja opintojaksoihin
 - Jaksavatko opettajat?

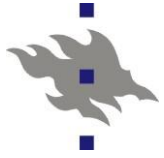
Oppimisen laatu?

- Tuottaako koulutus sellaista osaamista, mitä sen pitäisi tuottaa?
- Mikä on opiskelijoiden oppimisen taso?
 - Opiskelijoiden tenttiarvosanojen tai muiden arviointien jakautumien tarkastelu
 - Opiskelijoiden lähtötietämyksen taso kurssilta toiselle siirryttäessä
 - Opiskelijoiden osaaminen tilanteissa, jotka eivät ole suorituksina arvioitavina (harjoitustehtävät, laboratoriotyöskentely)

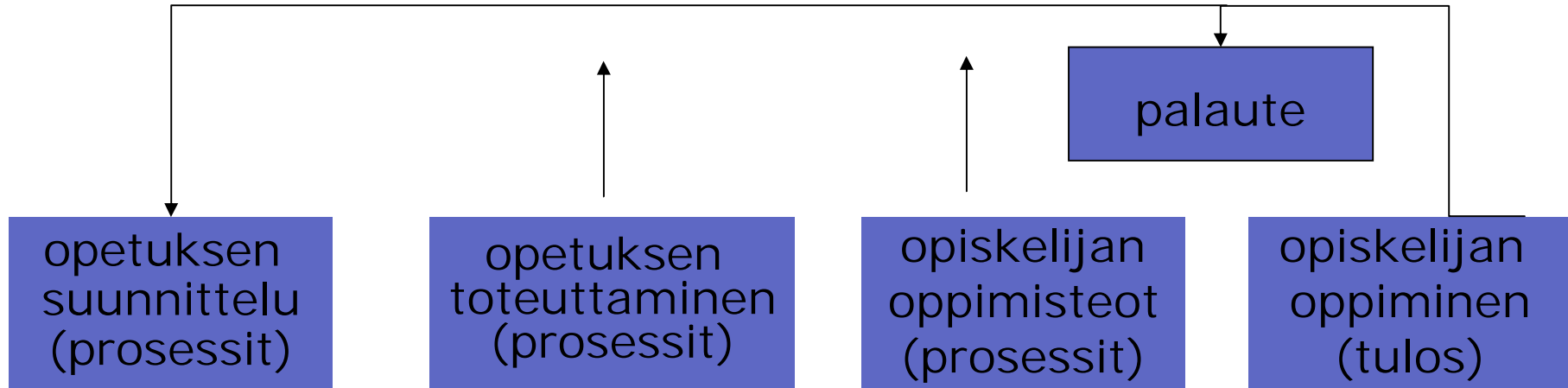
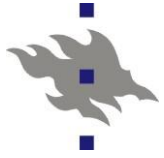
Määrällinen arviointi

- Valmistumismäärien lukukausittainen ja lukuvuosittainen tilastointi
- Valmistumisaikojen lukuvuosittainen tilastointi
- Kurssikohtaisten läpäisytietojen jatkuva seuranta
 - Läpäisyprosentit
 - Loppusuoritusmerkintöjen hajonnat
 - Arvosanaajakaumat
- Opiskelijoiden työllistymisen seuranta

Arviointi erillisenä projektina

- Osana jotain Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) arviointia
- Osana yliopistojen kokonaisarviointia
- Osana auditointia
- Laitoksen/tiedekunnan/yliopiston itsenäisenä projektina
- Opiskelijoiden kokemukset, oppiminen, opiskelun tukitoimien riittävyys, opetusmenetelmien toimivuus, koulutuksen relevanssi jne.

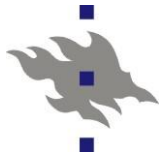
Opetuksen laatu järjestelmä

(Karjalainen 2004)

Arviointi ja kehittäminen -kirjallisuutta

- Huusko, M. 1999. Palautetta palautejärjestelmistä. Selvitys opiskelijapalautteiden keräämisestä Oulun yliopistossa. Uutta opetuksessa 8.
- Huusko, M. & Karjalainen, A. 2005. Auditointia yliopistossa laitospolitiikan ehdoilla. Aikuiskasvatus 25 (4), 307-315.
- Huusko, M. & Välimaa, J. 2005. Bolognan prosessi perusyksiköissä. Teoksessa R. Jakku-Sihvonen (toim.) Uudenlaisia maistereita. Kasvatusalan koulutuksen kehittämissuunnitelmia. Opetus 2000. PS-kustannus, 55-72.
- Karjalainen, A. ja Vaskuri, P. 2005. "Opetuksen ja oppimisen laatu - laadunvarmistustako?" http://tievie oulu.fi/arvioinnin_abc/laatu/laatu.htm
- Ursin, J. 2007. Yliopistot laadun arvioijina. Akateemisia käsityksiä laadusta ja laadunvarmistuksesta. Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Venna, M. (toim.) 2005. Ei kai palautetta turhaan kerättäisi— opiskelijapalautteiden kerääminen ja hyödyntäminen Helsingin yliopistossa. Helsingin yliopisto.

Korkeakoulujen laadunvarmistuskoulutus 15.5.-5.12.2008 (20 op)

■ Lisätietoja sivulla

<http://www.cec.jyu.fi/kasvatusjaopetus/oppilaitoksen-kehittaminen/klaatu>